

Spis treści

Wstęp	11
Aktywność fizyczna (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	13
Korzyści, zalecenia, zagrożenia zdrowia i życia	13
Cielesne zaburzenia dysmorficzne (BDD) – dysmorfofobia (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	18
Klasyfikacja, objawy	18
Tanoreksja, bigoreksja	20
Długość życia i przyczyny zgonów przed pandemią COVID-19 (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	24
Dzieci matek korzystających w ciąży (nawet okazjonalnie) z alkoholu (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko, Marek A. Motyka)	25
Spożywanie alkoholu w ciąży, raport z 2017 r.	26
Alkoholowe zespoły płodowe (<i>fetal alcohol syndrome</i> – FAS) i (<i>fetal alcohol spectrum disorder</i> – FASD)	26
FASD a ADHD	30
Picie alkoholu w ciąży możliwą przyczyną narkomanii dziecka	30
Profilaktyka FAS/FASD	31
Nowy profil socjomedyczny ciężarnych używających alkoholu	32
Dzieci matek palących w ciąży (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	32
Nikotynizm – kobiety ciężarne, raport z 2017 r.	32
Zespół u dziecka – matka paląca podczas ciąży (MSDP) – dawna nazwa: płodowy zespół tytoniowy (<i>fetal tobacco syndrome</i> , FTS)	33
MSDP a ADHD u dziecka	34
Dzieci matek używających w ciąży innych niż alkohol i nikotyna substancji psychoaktywnych (także niektórych leków bez recepty) (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	34
Ogólne działanie substancji psychoaktywnych na ciężarną i jej dziecko	34
Najczęstsze negatywne zjawiska społeczne i medyczne obserwowane u ciężarnych uzależnionych od narkotyków	35
Epidemiologia (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko, Aneta Klimberg)	36
Międzynarodowa Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD)	36
Medycyna oparta na faktach (EBM)	37
Mierniki stanu zdrowia	37
Rodzaje badań epidemiologicznych, dochodzenie epidemiologiczne	40
Higiena (Jerzy T. Marcinkowski, Aneta Klimberg)	45
Podziały	46

Hipochondria (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	46
„Dr Google” a cyberchondria	48
Zespół Münchhausena	49
Medycyna Katastrof (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	51
Katastrofy	51
Bioterroryzm (wojna biologiczna)	52
Medycyna katastrof	53
Medycyna estetyczna (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	55
Dbałość o wygląd zewnętrzny	55
Estetologia	55
Typowe zabiegi chirurgii plastycznej. Botoks, lipotransfer (zagrożenia)	56
Estetoreksja	58
Medycyna pracy – służba medycyny pracy (SMP) (Jerzy T. Marcinkowski)	59
Zadania służby medycyny pracy. Ryzyko zawodowe. Substancje toksyczne	60
Wypadek przy pracy, choroba zawodowa i parazawodowa	62
Medycyna profilaktyczna. Instytucje (Jerzy T. Marcinkowski, Aneta Klimberg, Paulina Rosińska)	64
Profilaktyka zdrowotna	64
Instytucje zajmujące się medycyną profilaktyczną	65
Molestowanie (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	73
Mobbing	73
Molestowanie seksualne	74
Mowa nienawiści (<i>hate speech</i>)	75
Nagła utrata zdrowia (i nie tylko) – problemy psychologiczne (Paulina Rosińska)	80
Przyczyny i fazy przystosowywania się	80
Orzekanie o zakażeniach szpitalnych i innego rodzaju błędach medycznych (Aneta Klimberg)	83
Zdarzenie medyczne	84
Otyłość (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko, Paulina Rosińska, Marek A. Motyka)	84
Epidemiologia dorosłych i dzieci	85
Przyczyny	86
Rozpoznanie otyłości i nadciśnienia tętniczego u dzieci	87
Rozpoznanie otyłości u dorosłych (BMI, otyłość trzewna)	88
Rola adipocytów (leptyna, adipokiny)	89
Otyłość brzuszna (trzewna) – zagrożenie dla zdrowia	90
Cukrzyca typu 2	92
Nadciśnienie tętnicze – epidemiologia	94
Psychologiczne aspekty otyłości	95
Otyłość a dieta	97
Uzależnienie od słodkiego smaku i żywności	97
Bariatria	99

Piercing (kolczykowanie) (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	101
Przeciwwskazania i zagrożenia zdrowotne	103
Problemowe spożywanie alkoholu (Marek A. Motyka)	105
Nieprawidłowe wzorce spożywania alkoholu	108
Fazy rozwoju uzależnienia	112
Problemy zdrowotne u osób nadużywających alkoholu	113
Leczenie – podstawa prawna	114
Promocja zdrowia (Jerzy T. Marcinkowski)	116
Raport opublikowany w listopadzie 2019 r.	
(Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	117
Stan zdrowia Polaków i zachowania antyzdrowotne	118
Ocena systemów ochrony zdrowia w Polsce	118
Niedobory pracowników medycznych w placówkach publicznych w Polsce (szczególnie lekarzy i pielęgniarów) są jednymi z najdotkliwszych w Europie	119
Samobójstwa (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	120
Samobójstwa nieletnich i okoliczności towarzyszące	121
Starość (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	123
Starzenie się populacji – problem ogólnosiątkowy. Podstawowe cechy starości	124
Geriatrya i gerontologia	126
Stres a zdrowie psychofizyczne człowieka	
(Jerzy T. Marcinkowski, Paulina Rosińska, Zofia Konopielko)	127
Potencjały (zasoby) człowieka	127
Choroby somatyczne i psychosomatyczne	128
Zespół stresu pourazowego (PTSD)	129
Styl życia (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	131
10 zasad zdrowego stylu życia	132
Szczepienia ochronne (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	134
Kalendarz szczepień i szczepienia dla wyjeżdżających poza Polskę	134
Odporność grupowa	135
Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP)	135
Ruchy antyszczepionkowe	137
Tatuaże (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	138
Toksyczność tuszów do tatuaży i powikłania medyczne	140
Telemedycyna (Jerzy T. Marcinkowski)	142
Uzależnienia behawioralne (czynnościowe)	
(Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko), Paulina Rosińska, Marek A. Motyka	142
Rozpoznanie. Klasyfikacja	143
Uzależnienie od nikotyny (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	145
Szkodliwe i potencjalnie rakotwórcze związki chemiczne.	
Ryzyko zdrowotne (czynnego i biernego) narażenia na dym tytoniowy	146
Przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP)	148

Jak rzucić palenie? _____	149
E-papierosy i elektroniczne podgrzewacze tytoniu IQOS – substancje toksyczne, szkodliwości zdrowotne _____	150
Uzależnienie od substancji psychoaktywnych (innych niż alkohol i nikotyna)	
(Marek A. Motyka) _____	152
Etapy uzależnienia _____	158
Podział substancji odurzających i psychoaktywnych. _____	159
Leki OTC – leki bez recepty _____	160
Dopalacze – nowe substancje psychoaktywne (NSP) _____	161
Profilaktyka, terapia _____	161
Wypalenie zawodowe – narastający problem XXI wieku	
(Jerzy T. Marcinkowski, Paulina Rosińska, Zofia Konopielko) _____	162
Objawy, przyczyny, czynniki ryzyka _____	163
Elementy (etapy) wypalenia zawodowego a sposób traktowania podopiecznych/pacjentów _____	164
Zapobieganie i terapia _____	166
Zaburzenia snu i czuwania (Paulina Rosińska) _____	167
Funkcje snu, zaburzenia, przyczyny _____	167
Proste porady przy zaburzeniach snu _____	169
Zaburzenia żywienia i odżywiania	
(Jerzy T. Marcinkowski, Paulina Rosińska, Zofia Konopielko, Marek A. Motyka) _____	171
Ortoreksja _____	172
Anoreksja i bulimia _____	174
Pregoreksja (<i>pregnancy</i> , czyli ciąża + <i>anorexia</i>) _____	177
Drunkoreksja (alkoreksja) _____	178
Zakażenia zakładowe/szpitalne	
(Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko, Aneta Klimberg) _____	180
Definicja, sytuacja w Polsce i na świecie _____	181
Antybiotykooporność bakterii poważnym współczesnym zagrożeniem _____	182
Patogeny alarmowe _____	183
Profilaktyka zakażeń szpitalnych – izolacja, higiena rąk, zdejmowanie odzieży ochronnej _____	189
Zamierzone samouszkodzenie/zatrucie (inaczej: samookaleczenie się, autodestrukcja, autoagresja) (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko) _____	194
Czynniki ryzyka, klasyfikacja _____	195
Funkcje samookaleczenia się _____	196
Postrzeganie zaburzeń przez społeczeństwo – znaczenie Internetu, terapia _____	198
Zdrowie psychiczne (Jerzy T. Marcinkowski, Paulina Rosińska, Zofia Konopielko) _____	199
Medycyna holistyczna – jedność ciała, umysłu, duszy i emocji _____	201
Poszukiwanie źródeł zdrowia, a nie choroby – salutogeneza wg Antonovsky'ego _____	202
Troska o zdrowie _____	202
Edukacja prozdrowotna, psychoprofilaktyka (higiena psychiczna) _____	203
Elementy ważne dla rozwoju człowieka i jego zdrowia psychicznego _____	204
Zaburzenia zdrowia psychicznego _____	206

Zdrowie publiczne – wiedza ogólna (Jerzy T. Marcinkowski)	208
Zadania	208
Zdrowie środowiskowe (Jerzy T. Marcinkowski)	209
Środowiskowe i społeczne uwarunkowania zdrowia	211
Bezpieczeństwo powietrza, wody, gleby, budynków, żywności, gospodarka odpadami	212
Promieniowanie elektromagnetyczne	218
Zespół dziecka maltretowanego (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	220
Klasyfikacja wg ICD-10, historia zauważania problemu	221
Rodzinne czynniki ryzyka	221
Objawy u dziecka, które mogą wskazywać na maltretowanie	222
Zaniedbanie (przemoc pasywna) i odrzucenie	223
Maltretowanie fizyczne	224
Zespół dziecka potrząsanego (<i>shaken baby syndrome</i> , SBS)	227
Psychiczne krzywdzenie dziecka	227
Wykorzystywanie seksualne dziecka	228
Zastępczy (przeniesiony) zespół Münchhausena (<i>Münchhausen syndrome by proxy</i> – MSBP)	230
Następstwa zespołu dziecka maltretowanego. Zasady postępowania w przypadku podejrzenia/stwierdzenia, że dziecko jest ofiarą	232
Zgwałcenie (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko, Paulina Rosińska)	234
Następstwa psychiczne zgwałcenia, pomoc ofiarom	234
PTSD po zgwałceniu	236
Pigułka gwałtu	237
Żywnienie (Jerzy T. Marcinkowski, Zofia Konopielko)	238
Piramidy żywienia	238
Indeks glikemiczny (IG) i indeks sytości (IS)	240
Diety	241
Nieprawidłowe odżywianie się	242
Spis rzeczowy	245